

Sygn. akt III CZ 45/18

POSTANOWIENIE

Dnia 18 stycznia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marian Kocon

SSN Anna Kozłowska

w sprawie z powództwa E. M.

przeciwko T. S.A. w W.

o ochronę dóbr osobistych i zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 18 stycznia 2019 r.,

zażalenia powódki

na postanowienie Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 13 kwietnia 2018 r., sygn. akt I ACa [...],

1) oddala zażalenie;

2) przyznaje adwokatowi Ł. K. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] kwotę 1170 (tysiąc sto siedemdziesiąt) zł powiększoną o należny podatek od towarów i usług tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną przyznaną powódce w postępowaniu zażaleniowym.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 13 kwietnia 2018 r. Sąd Apelacyjny w [...] oddalił wniosek E. M., powódki w sprawie przeciwko T. S.A. w W. o ochronę dóbr osobistych i zapłatę o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku tego Sądu z 28 marca 2018 r. oraz odrzucił wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku i jego doręczenie powódce.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że powódka na rozprawie bezpośrednio poprzedzającej ogłoszenie wyroku była reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika z urzędu, który został odpowiednio wcześniej, prawidłowo powiadomiony o terminie rozprawy. Pełnomocnik z urzędu z chwilą ogłoszenia orzeczenia przez sąd drugiej instancji nie traci uprawnień do reprezentowania strony, chociaż jego pełnomocnictwo nie obejmuje sporządzenia i wniesienia skargi kasacyjnej. Jest on uprawniony m.in. do zgłoszenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia i doręczenie orzeczenia wraz z uzasadnieniem. Przywrócenie terminu do dokonania czynności procesowej jest możliwe, gdy strona nie dokonała czynności procesowej w terminie bez swojej winy. To, że pełnomocnik powódki miał jej nie poinformować w odpowiednim czasie o terminie posiedzenia i zapadłym wyroku nie jest okolicznością usprawiedliwiającą niedotrzymanie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku.

Jako podstawę rozstrzygnięcia w pkt 1 Sąd Apelacyjny powołał art. 168 § 1 k.p.c., a w pkt 2 art. 387 § 3 k.p.c.

W zażaleniu na rozstrzygnięcie zawarte w pkt 2 postanowienia Sądu Apelacyjnego w [...] z 13 kwietnia 2018 r., powódka zarzuciła, że zostało ono wydane z naruszeniem: - art. 168 § 1 k.p.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie, że powódka ze swojej winy nie dokonała czynności procesowej polegającej na złożeniu wniosku o sporządzenie uzasadnienia i doręczenie orzeczenia z uzasadnieniem, podczas gdy należało przyjąć, iż nie dokonała tej czynności procesowej w terminie bez swojej winy; - art. 387 § 3 k.p.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie i odrzucenie jej wniosku o doręczenie uzasadnienia

wyroku, podczas gdy powódka wykazała, że bez swojej winy nie dokowała czynności procesowej.

Powódka wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia i uwzględnienie jej wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku i jego doręczenie, względnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia i w tym zakresie przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania oraz - na podstawie art. 380 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. - o zbadanie legalności rozstrzygnięcia zawartego w pkt 1 postanowienia Sądu Apelacyjnego z 13 kwietnia 2018 r., jako niepodlegającego zaskarżeniu w drodze zażalenia, a mającego wpływ na wynik sprawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Powódka w niniejszej sprawie korzystała z fachowej pomocy prawnej udzielanej jej przez pełnomocnika z urzędu. Pełnomocnik powódki został zawiadomiony przez Sąd Apelacyjny o terminie rozprawy, na której rozpoznana została apelacja powódki od wyroku Sądu Okręgowego z 26 kwietnia 2017 r. z zachowaniem wymagań ustalonych w art. 149 § 12 k.p.c. (k. 246). Wyrokiem z 28 marca 2018 r. Sąd Apelacyjny, po przeprowadzeniu rozprawy, na której powódka była prawidłowo reprezentowana, oddalił apelację powódki od wyroku Sądu Okręgowego. Zgodnie z art. 387 § 1 zdanie drugie oraz § 3 zdanie pierwsze k.p.c., w sprawach, w których apelację oddalono lub zmieniono zaskarżony wyrok, pisemne uzasadnienie sporządza się tylko wówczas, gdy strona zgłosiła wniosek o doręczenie wyroku z uzasadnieniem. Orzeczenie z uzasadnieniem doręcza się tej stronie, która w terminie tygodniowym od dnia ogłoszenia sentencji zgłosiła wniosek o doręczenie orzeczenia z uzasadnieniem. Pełnomocnik powódki ani ona sama nie złożyli w powyższym terminie wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku z 28 marca 2018 r. i doręczenie powódce odpisu tego wyroku z uzasadnieniem.

W piśmie z 9 kwietnia 2018 r. powódka wniosła o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o przesłanie na jej adres protokołu rozprawy, jaka odbyła się 28 marca 2018 r. oraz wyroku Sądu z tej daty z uzasadnieniem. Wniosek uzasadniła tym, że jej pełnomocnik z urzędu zawiadomił ją o terminie rozprawy dopiero 6 kwietnia 2018 r., za co powódka nie ponosi winy.

Zgodnie z art. 168 § 1 k.p.c. przywrócenia terminu do dokonania czynności procesowej może ubiegać się strona, która takiemu terminowi uchybiła bez swojej winy, a brak winy w uchybieniu terminu wymaga uprawdopodobnienia (art. 169 k.p.c.).

Strona w postępowaniu cywilnym może działać osobiście albo przez pełnomocnika ustanowionego przez samą stronę (z wyboru) lub na jej wniosek (z urzędu) - art. 86 i art. 118 k.p.c., a zakres uprawnień pełnomocnika do występowania za stronę wynika z art. 91 k.p.c. i właściwy jest dla obu źródeł jego umocowania do działania w sprawie. Pełnomocnik z urzędu ustanowiony dla strony rekrutuje się z grona osób o profesjonalnym przygotowaniu zawodowym, a pełnomocnik z wyboru może pochodzić także z grona osób, o jakich mowa w art. 87 § 1 in fine k.p.c., które nie muszą wykonywać zawodów prawniczych. Czynności pełnomocnika są traktowane tak samo, jak czynności samej strony, chyba że mocodawca stawający jednocześnie z pełnomocnikiem sprostuje je niezwłocznie albo odwoła, jak o tym stanowi art. 93 k.p.c. Zasada ta odnosi się zarówno do czynności pełnomocnika z wyboru, jak i do czynności pełnomocnika z urzędu. Wbrew stanowisku skarżącej, żadne racje nie przemawiają za tym, żeby sąd przed którym toczy się postępowanie działania pełnomocnika z urzędu podjęte w imieniu i na rzecz strony traktował inaczej niż traktuje działania pełnomocnika z wyboru, a w szczególności, żeby nie wyciągał konsekwencji z jego zaniechań. Sytuacja pełnomocnika ustanowionego przez stronę z wyboru od tej, w jakiej pozostawałby jej pełnomocnik wyznaczony z urzędu, różni się wyłącznie tym, kto pokryje wynagrodzenie należne takiemu pełnomocnikowi w związku ze świadczoną na rzecz strony pomocą prawną. Uzgodnione wynagrodzenie dla pełnomocnika z wyboru zapłaci sama strona, a wynagrodzenie należne pełnomocnikowi z urzędu pokryte zostanie ze środków budżetowych Skarbu Państwa, przy czym w obu sytuacjach możliwe jest zasądzenie i ściągnięcie tego wynagrodzenia od przeciwnika procesowego strony, jeżeli ten został obciążony kosztami postępowania z uwagi na wynik sprawy.

Z powyższego wynika trafny wniosek Sądu Apelacyjnego, że wniosku o przywrócenie terminu nie można opierać na tym, że to nie strona, a jej

pełnomocnik zaniedbał dokonania czynności procesowej. W takiej sytuacji strona winna uprawdopodobnić, że uchybienie terminu nastąpiło z przyczyn niezawinionych przez pełnomocnika. Ewentualne zaniedbania pełnomocnika reprezentującego stronę nie wyłączają negatywnych dla niej konsekwencji procesowych (por. nieopublikowane postanowienia Sądu Najwyższego z 27 października 2009 r., II UZ 35/09, z 28 listopada 2007 r., V CZ 105/07, z 30 maja 2007 r., II CSK 167/07, z 5 maja 2016 r., II CZ 22/16), zaś pełnomocnika obciążają zaniechania osób, którymi się posługuje (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 sierpnia 2015 r., III CZ 39/15, nieopubl.).

Powódka w niniejszej sprawie nie uprawdopodobniła, żeby bez swojej winy nie złożyła wniosku o sporządzenie i doręczenie jej uzasadnienia wyroku z 28 marca 2018 r. Jej wniosek o przywrócenie terminu podlegał zatem oddaleniu, a sam spóźniony wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku i doręczenie odpisu wyroku z uzasadnieniem - odrzuceniu, jak trafnie orzekł Sąd Apelacyjny.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 394¹ § 2, art. 398¹⁴ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w pkt 1, a o wynagrodzeniu pełnomocnika reprezentującego powódkę z urzędu stosownie do § 4 ust. 1 i 3, § 8 pkt 4, § 14 ust. 1 pkt 2 i § 16 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. poz. 1714).